

Sprookjesachtig Doornroosje

Inderdaad sprookjesachtig, zo mag je de ligging van de villa Doornroosje wel beschrijven. Het is dat de naam op het toegangshek staat, anders zou je er zo voorbijrijden. De villa zelf is niet zichtbaar van de weg. Vroeger was dit anders. Hier een korte biografie van deze ruim 100 jaar oude woning.

Een beetje in afwijking van de andere artikelen op deze website is dit verhaal niet helemaal het resultaat van eigen onderzoek. Het is voor een deel ontleend aan de door bewoner Martin Slager verzamelde en vriendelijk aan mij beschikbaar gestelde documentatie. Daaraan heb ik echter ook een bescheiden steentje mogen bijdragen. Dus al met al toch wel passend op deze website en bovendien gemaakt op verzoek van derden.

Woeste grond

Dat zojuist genoemde toegangshek staat aan de Horsterzoomweg, niet ver van de Horloseweg. Ooit was het hier een woest terrein. Op een kaart uit 1633 staat op deze plek 'de gemeijne dreis' te lezen, wat zoiets betekende als gemeenschappelijke grond die braak lag, waar niets mee gedaan werd. Misschien was er toen nog enige begroeiing, maar toen De Man rond 1810 dit gebied in kaart bracht, tekende hij een gebied met zandduinen met aan de rand daarvan de boerderij De Hooge Geest. In de loop van de 19e eeuw hebben eigenaren hier dennen geplant, mogelijk om het zand te beteugelen en vast ook om nog enige opbrengst van deze grond te genereren.¹

Aan het einde van de eeuw waren Hendrik en Gerrit Staal eigenaren van enkele percelen dennenbos aan de Horloseweg. Zij verkochten een deel daarvan aan Evert Dekker en aan Gerrit Dobbenberg die ook Doppenberg werd genoemd.

Het duo verdeelde in 1919 hun gezamenlijke eigendommen en een groot perceel met dennen viel toe aan Gerrit Dobbenberg. Deze verkocht dit in 1920 aan Guillaume Mark Gieseler, een koopman uit Rotterdam-Hillegersberg.

De familie Gieseler

Guillaume Gieseler was in 1887 geboren in Rotterdam. Hij was een zoon van Marc Gieseler aan wie in 1878 op 19-jarige leeftijd handlichting werd verleend om als procuratiehouder op de treden voor de Nederlandsch-Amerikaansche Stoomvaartmaatschappij. Dat moet een veelbelovende jongeling zijn geweest. Ook zoon Guillaume deed het goed. Hij slaagde in 1904 voor zijn HBS-examen. In 1909 trouwde hij met de 18-jarige Albertine Broekhuijs die medio 1910 beviel van hun eerste kind. De familie Gieseler verkeerde financieel in goeden doen. Zij beschikte in Nunspeet over de villa Dennenhof waar met de twee jonge kinderen de zomermaanden zal zijn doorgebracht. Guillaume was inmiddels directeur van een handels- en winkelexploitatiemaatschappij. Zo bezien leek het allemaal rozengeur en maneschijn, maar in 1916 bleek Albertine psychische problemen te hebben en beroofde zij zich van het leven. Een maand later werd de villa te koop gezet. Nunspeet herinnerde waarschijnlijk te veel aan het drama dat zich had voltrokken. Guillaume hertrouwde in 1917 met de 22-jarige Francina van der Giessen. Uit dit huwelijk werd in 1918 dochter Tine geboren.

Toch moet de Veluwe na een paar jaar weer hebben getrokken, gezien de aankoop van een hooggelegen bosperceel nabij de Zuiderzeekust onder Horst.

Doornroosje

Waarschijnlijk heeft Gieseler na de aankoop van de grond nog hetzelfde jaar de houten villa laten bouwen. Helaas zijn bouwaanvraag en -vergunning verloren gegaan, maar de villa bevat een

aanwijzing ervoor. De huidige bewoner heeft bij werkzaamheden de volgende aantekening op het houtwerk gevonden: *van Gouda naar Ermelo 19/6 '20*. Kennelijk heeft het houtbedrijf of de vervoerder dit indertijd op een bestelde partij balken of planken geschreven.

Gezien de opbrengst voor de grondbelasting is hier meteen al een behoorlijke villa neergezet. Uit de periode Gieseler is in het kadaster ook geen verbouwing of aanbouw genoteerd. De huidige eigenaar, architect Martin Slager, acht het waarschijnlijk dat Johan Kortlang het huis heeft ontworpen. Deze was in die periode heel actief met de N.V. Gelderland aan Zee in Ermelo en heeft met de door hem voor de villawijk Dennenkamp ontworpen woningen vast ook een bredere bekendheid en waardering gekregen.

Van Gieseler naar Verster

In februari 1929 heeft Gieseler zijn bezitting te koop aangeboden. Daardoor weten we dat in zijn tijd de naam Doornroosje al was bedacht.² Er hebben zich kennelijk geen kopers gemeld. Het was ook een economisch moeilijke tijd. Een jaar later werd echter toch weer een poging gedaan, via een veiling in Hotel Baars.³ Kopers moeten leden van de vooraanstaande familie Verster zijn geweest. In het kadaster staan Th.M. Verster en zijn echtgenote, mevrouw Laura Noordhoek Hegt vermeld als vruchtgebruikers van Doornroosje. Bij hun naam staat 'en consorten', elk voor 1/5 blote eigenaar. Doornroosje was dus van 5 familieleden, het gebruik kwam toe aan het vermelde echtpaar.

Thomas Verster was van 1887 advocaat en procureur in Amsterdam. Later werd hij (tot 1905) directeur van de Deli-Brouwerij, een groots opgezet bedrijf in Hilversum. Verder was hij directeur en medeoprichter van de Trading Company late Hegt & Co, in welke naam wij die van zijn schoonfamilie herkennen. Binnen de familie is kennelijk voor het kleine landgoed de naam Wulvenhorst gebruikt. De vader van Thomas heette F.A. Verster van Wulvenhorst, waarschijnlijk naar een andere bezitting van de familie. Hij was bekend als de oud-administrateur van het Museum voor Natuurlijk Historie in Leiden. In 1923 kwam hij op de toen uitzonderlijke hoge leeftijd van 97 jaar te overlijden. Er is een boek over de familie Verster waarin een afbeelding staat van de villa in Horst en waarbij in het onderschrift Wulvenhorst als naam wordt gehanteerd.⁴ In de regionale pers is die naam in die periode nooit gebruikt.

De familie heeft in 1931 een door Kortlang ontworpen garage laten bouwen. Dat versterkt het idee dat de villa een schepping is van dezelfde architect. De garage bestaat nog, zij het omgebouwd tot kantoor, maar heeft de bijzonderheid dat het platte dak via een trap toegankelijk is en ook een borstwering bevat. Het werd vroeger gebruikt als terras en bood om een mooi uitzicht over de Zuiderzee. Het bos was toen nog niet zo hoog opgegroeid als tegenwoordig en werd in het begin van de eeuw waarschijnlijk ook regelmatig gekapt voor houtverkoop. Blijkens een prentbriefkaart van een zus van Thomas Verster was de zee in 1942 vanaf Doornroosje al niet meer zichtbaar.

Zij maakte kennelijk nog gebruik van een logeerkamer, maar rond die tijd moet de familie Doornroosje zijn gaan verhuizen.

Bezettingstijd

Uit een najaar/winter 1942 gemaakte tekening blijkt dat een familie Schuurman-van Bilderbeek het huis toen heeft bewoond. Waarschijnlijk uit een iets latere periode in de bezettingstijd dateert een verhaal dat politieagent Kruis na de bevrijding vertelde bij een soort verhoor van verzetsmensen en dat door de NIOD is vastgelegd⁵. Het vertelde is vrijwel letterlijk weergegeven en een deel hiervan geef ik hier weer:

Kruis: IK heb een keer een geval gehad, dat de burgemeester opbelde, je moet thuisblijven, ik kom zo bij je. Daar komt de burgemeester aan en zegt, ik heb een brief, dat in het landhuis Doornroosje, die

en die Joden zitten, die moeten ogenblikkelijk gearresteerd worden. Hij zegt, dat doen we niet, we arresteren geen Joden, maar jij moet zorgen, dat ze weg zijn. Dat is goed. Ik heb iemand gewaarschuwd, zorg dat ze direct weggaan. Na een half uur zijn de burgemeester, de gemeente veldwachter en ik naar de villa toegegaan om de Joden te arresteren. Er liep een kind te huilen om de villa heen, de deur stond wagenwijd open, de kachel was nog heet, de pap stond op, alle deuren en ramen stonden open. Dat kind was zijn ouders kwijt. Wij knepen hem eerlijk gezegd. Wij wisten niet wat we moesten doen en wat moesten we met het kind beginnen? Ik ging naar de burens toe. Daar wonen toch geen Joden hè? Wel neen. En dan die en die mensen? Die naam klopte wel – dat waren geen Joden. Dat hebben wij nooit geweten. Ze stonden niet geregistreerd op het gemeentehuis. Wij kwamen niet dan alleen dat ene kind, dat daar rondliep. Na verloop van tijd heb ik iemand die in den buurt woonde en eens kwam kijken, gezegd wat is er aan de hand? Ik moet Joden hebben. Hier hebben nooit Joden gewoond. Die en die naam dan, zei ik. Die wonen hier wel, maar dat zijn geen Joden. Welneen. Waar zijn die mensen dan, dat kind is van die mensen. Die mensen zijn een beetje wandelen in het bos. Ik ga ze zoeken. Uiteindelijk heb ik met den man, die toezicht op de villa moest houden gesproken en daar de mensen aangetroffen, die klaarblijkelijk Joden waren.

Uiteindelijk zag Kruis de burgemeester en de gemeenteveldwachter met de auto vertrekken en daar stond hij 'met een Jodenfamilie, midden in het bos'. Noodgedwongen ging hij lopend naar huis en berichtte per telefoon aan de gemeente dat er geen J op het persoonsbewijs van de bewoners stond en dit werd doorgegeven aan Amsterdam. Helt liep dus deze keer goed af.

In 1944 woonde het echtpaar (Adriaan) Goekoop-Santhagens op Doornroosje. In januari werd daar hun dochter Davina geboren. Zij zullen wel door de oorlogsomstandigheden genoodzaakt zijn geweest om hun woonplaats Den Haag te verlaten. Na de bezetting, woonde Adriaan Goekoop tot 1961 in het Catshuis, voorheen Sorghvliet van Jacob Cats. Een gedeelte was in gebruik bij zijn echtgenote Puck Goekoop-Santhagens voor haar balletschool Marjo. De moeder van Adriaan was overigens ooit eigenares van o.m. De Essenburgh.

De naoorlogse jaren

Na de bevrijding was er een enorme woningnood. Eigenaren van woonruimte konden gedwongen worden om vrijstaande woonruimte beschikbaar te stellen. Zo hebben in 1947 twee families tegelijk in de villa gewoond. Dat waren de familie Veeningen-Vliek en de familie Rademaker, die afkomstig uit Dordrecht, er van 1947 tot 1952 heeft gewoond. Rademaker was als onderwijzer aangenomen aan de school van 's Heeren Loo. Vanaf 1952 heeft hij vele jaren gewoond in de onderwijzerswoning van Groot-Emaus, Horsterweg 192. Ook de familie Veeningen heeft er tot eind 1952 gewoond.

Ook is Doornroosje daarna nog bewoond geweest door de familie De Kluizenaar. De heer De Kluizenaar werkte op Groot-Emaus in de arbeidstherapie. Later betrok hij het huis Horsterweg 145, vrijwel recht tegenover Rademaker.

Barends en Slager

In 1949 heeft familie de Verster de villa verkocht aan Jan Barends, een gepensioneerd zeevaartkapitein. Van hem is nog bekend dat hij wekelijks verse koemelk haalde bij de familie Kamphorst die naast De Hooge Geest woonde. Een hekje in de omrastering is nog een stille getuige van het rechtstreekse looppad dat Barends had gemaakt.

In 1970 kwam de villa opnieuw te koop te staan. De Ermelose architect C. Slager vergezelde een potentiële koper om de bouwkundige staat te bekijken. De aspirant-koper zag ervan af, maar Slager zag er juist wel wat in en kocht Doornroosje nog datzelfde jaar. Zoals al vermeld werd de garage omgetoverd tot kantoor en een tijdelijk kantoor werd omgebouwd tot zomerhuis. In 2001 nam zoon

Martin de woning over en betrokken zijn ouders het zomerhuis. Doornroosje werd opgeknapt en recent nog uitgebreid met een serre. Het is, het werd al gememoreerd, een sprookjesachtige plek, een oase van rust te midden van oprukkende bebouwing. De al gememoreerde broers en zuster Kamphorst zouden moeite hebben om de omgeving van hun woonplek te herkennen.

¹ Deze en enkele hierna nog volgende gegevens zijn ontleend aan de Kadastrale Leggers van de gemeente Ermelo berustend bij de vestiging van het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe in het gemeentehuis van Ermelo.

² Delpher, Algemeen Handelsblad d.d. 30-03-1929. Geraadpleegd 05-04-2022.

³ Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe, krantendatabse. Overveluwsch Weekblad/De Harderwijker d.d. 26-07-1930. Geraadpleegd 05-04-2022.

⁴ Th.M. Verster, *Het Geslacht Verster* (z.p. 1930) Geraadpleegd via Delpher op 05-04-2022.

⁵ Dit verslag heb ik te danken aan Hans de Bruin uit Zoetermeer en komt uit zijn documentatie omtrent de Tweede Wereldoorlog en zijn onderzoek naar de verzetsactiviteiten van de Ermeloër J.C. Kappers, zijn oom.

Verantwoording afbeeldingen:

- Doornroosje, september 2000. Eigen foto
- Fragment van de zogenaamde Kaart van De Man (1807-1812)
- Fragmenten van Bonnebladen van 1916 en 1932 (Jaar Uitg.) Uitg. Topografische Dienst/Het Kadaster. Collectie auteur
- Delpher. Algemeen Handelsblad van 30-03-1929
- Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe, Knipsels krantendatabse. Overveluwsch Weekblad/De Harderwijker d.d. 26-07-1930
- Foto Doornroosje, overgenomen uit het boek het Geslacht Verster (1930)
- Foto's van de heer en mevrouw Verster idem
- Foto garage overgenomen uit de documentatie van Martin Slager
- Foto schilder: Schilder Jos Croin maakt een portret van Wilhelmina Theodora (Puck) Goekoop-Santhagens. Fotograaf: Adriaan Goekoop jr. Collectie Haags Gemeentearchief.
- Foto's families Rademaker en Veenigen overgenomen uit documentatie Martin slager